

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ТА
СПЕЦІАЛЬНОЇ
ОСВІТИ:**

*матеріали V Міжнародних
педагогічних читань,
присвячених 70-річчю від
дня народження професора
Тамари Поніманської*

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

РІВНЕНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

**Кафедра дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти
імені проф. Т.І. Поніманської**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ:

*матеріали V Міжнародних педагогічних читань, присвячених 70-
річчю від дня народження професора Тамари Поніманської*

Рівне - 2024

УДК 373.2+376

A 43

Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти: матеріали V Міжнародних педагогічних читань, присвячених 70-річчю від дня народження професора Тамари Поніманської, м. Рівне, 28 листопада, 2024 р. Рівне: О. Зень, 2024. 343 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №12 від 28 листопада 2024 року).

Викладено матеріали учасників V Міжнародних педагогічних читань, присвячених 70-річчю від дня народження професора Тамари Поніманської «Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти», які відбулися у місті Рівне 28 листопада 2024 року.

© Колектив учасників конференції, 2024

© О.Зень, 2024

ISBN 978-617-601-504-8

ЗМІСТ

<i>Дичківська Ілона</i> ТАМАРА ІЛЛІВНА ПОНІМАНСЬКА: ЛЮДИНА. ПЕДАГОГ. ВЧЕНИЙ	12
<i>Анісімова Олена</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	14
<i>Артюхова Катерина, Маліновська Наталія</i> РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ	17
<i>Бабич Анастасія, Гавриш Наталія</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗБАГАЧЕННЯ СЛОВНИКА ДИТИНИ 6 РОКУ ЖИТТЯ В ОБРАЗОТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	21
<i>Багній Олена, Яциур Любов</i> ОБРАЗОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ	24
<i>Бєлова Єлизавета, Маліновська Наталія</i> АЛЬТЕРНАТИВНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ	27
<i>Близнюк Ольга, Павлюк Тетяна</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР ПРИ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ІЗ ЗАЇКАННЯМ	30
<i>Богдан Ілона, Дичківська Ілона</i> НАПРЯМИ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ	33
<i>Бойчук Юлія, Колупаєва Алла</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНОГО НЕДОРОЗВИНЕННЯ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	36
<i>Васьків Ольга, Колупаєва Алла</i> ВПЛИВ ЗАНЯТЬ З ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ ДІТЕЙ З ДИЗАРТРІЄЮ	39
<i>Вертелецька Діана, Козлюк Ольга</i> ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ІСТОРІЄЮ І КУЛЬТУРНИМИ ПАМ'ЯТКАМИ УКРАЇНИ ЯК НАПРЯМ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	42
<i>Войтович Оксана</i> ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛОГОПЕДІВ ЗАСОБАМИ ПСИХОКОРЕКЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	45
<i>Воронова Анастасія, Маліновська Наталія</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ СЕНСОМОТОРНИХ ВПРАВ У КОРЕКЦІЇ РОТАЦИЗМУ В ДОШКІЛЬНИКІВ	48

<i>Врочинська Людмила</i> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	51
<i>Гавриш Наталія, Семенова Наталія</i> ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ЗРІЛОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	54
<i>Гаєвська Анастасія</i> ЗАСТОСУВАННЯ СУ-ДЖОК ТЕРАПІЇ У ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ	57
<i>Гаркушенко Анастасія, Косарева Галина</i> ВІДНОВЛЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ФУНКЦІЇ МОВЛЕННЯ ПРИ ДИТЯЧІЙ АФАЗІЇ ЗАСОБАМИ КАЗКОТЕРАПІЇ	60
<i>Головачик Валентина, Шадюк Ольга</i> ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	63
<i>Гранюк Вікторія, Козлюк Ольга</i> РОЛЬ ІНКЛЮЗИВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ВИХОВАННІ ТОЛЕРАНТНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	66
<i>Делічобан Олександра, Мицик Ганна</i> ДО ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ У КОРЕКЦІЇ ФОНЕТИКО- ФОНЕМАТИЧНИХ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ	71
<i>Демчук Діана, Маліновська Наталія</i> ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ГРАМАТИЧНИХ УМІНЬ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	74
<i>Дзюбук Христина, Руденко Наталія</i> ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ ПРИ РОЗЛАДАХ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА	76
<i>Дикун Дарина, Занько Олена</i> ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ «SOFT SKILLS» У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	79
<i>Доленко Лариса, Донченко Ольга</i> ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	83
<i>Доманюк Оксана</i> ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛОГОПЕДІВ ЗАСОБАМИ ПСИХОКОРЕКЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	86
<i>Дрозд Ольга, Донченко Ольга</i> ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНИХ ПОЧУТТІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	89

<i>Дубасюк Христина, Косарева Оксана</i> КЛІНІЧНА ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЛАЛІЇ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	91
<i>Єлфімова Дарія, Косарева Оксана</i> МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНИХ ЗАНЯТЬ В ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУПАХ ЗДО, ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗОВАНОСТІ ДІТЕЙ З ООП	94
<i>Зарченко Аліна, Голота Наталія</i> ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОСТОРОВИХ УЯВЛЕНЬ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	97
<i>Захарчук Вікторія, Занько Олена</i> ОСВІТНІ СИТУАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ	100
<i>Зрум Ірина, Павлюк Тетяна</i> РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ ЗА ДОПОМОГОЮ ЛОГОПЕДИЧНОГО ЛОТО	104
<i>Калько Надія, Косарева Галина</i> АНАЛІЗ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПРОБЛЕМ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЯ У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ	106
<i>Кириченко Ольга, Донченко Ольга</i> РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ РЕЖИСЕРСЬКОЇ ГРИ	109
<i>Ковтонюк Аліна, Руденко Наталія</i> РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ ІЗ ЗНМ ІІ РІВНЯ ЗАСОБАМИ КАЗКОТЕРАПІЇ	112
<i>Козлюк Ольга</i> РОЛЬ І МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ «ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ» У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗДО	114
<i>Конончук Софія, Горобаха Наталія</i> ПРОБЛЕМНЕ ПОЛЕ ФОРМУВАННЯ У ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ГОТОВНОСТІ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ГРУПИ	118
<i>Коптюх Назар, Косарева Оксана</i> ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПОДОЛАННЯ СТРАХУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЗАСОБОМ КАЗКИ	121
<i>Косарева Галина</i> ФОРМУВАННЯ ЗВУКО-СКЛАДОВОЇ СТРУКТУРИ СЛОВА У ДІТЕЙ ІЗ МОТОРНОЮ АЛАЛІЄЮ	124

<i>Коцюбайло Інна, Шостак Ольга</i> ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ В СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ЗНМ	127
<i>Кривичун Дарина, Павлюк Тетяна</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВИМОВНОЇ (ЗВУКОВОЇ) СТОРОНИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ ЗАСОБАМИ КАЗКОТЕРАПІЇ	130
<i>Кривчук Олена, Шадюк Ольга</i> ДІАГНОСТИКА РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	134
<i>Куденчук Надія, Федорова Наталія</i> РОЗВИТОК ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ В ОНТОГЕНЕЗІ	138
<i>Кузьмич Галина, Маліновська Наталія</i> ПАЛЬЧИКОВІ ІГРИ ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ ГРАФОМОТОРНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	141
<i>Кузьмич Наталія, Дичківська Ілона</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗВУКОВИМОВИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З РИНОЛАЛІЄЮ	144
<i>Кукуруза Оксана, Дичківська Ілона</i> ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КОМПОНЕНТІВ ПРОСОДИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ	147
<i>Кушнір Маргарита, Горопаха Наталія</i> ФОРМУВАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДНОГО ДОВКІЛЛЯ	150
<i>Левчук Анна, Дичківська Ілона</i> ЛОГОРИТМІКА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ І КОРЕКЦІЇ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ	153
<i>Литвин Анастасія, Голота Наталія</i> ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДІАЛОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З ДІТЬМИ РАННЬОГО ВІКУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	156
<i>Луценко Альона, Косарева Галина</i> КОРЕКЦІЯ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З РОЗЛАДОМ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ ЗАСОБАМИ НАТУРАЛІСТИЧНИХ ПОВЕДІНКОВИХ ПІДХОДІВ	159
<i>Макарчук Маргарита, Руденко Наталія</i> ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ РОБОТИ З ФОРМУВАННЯ ЕКСПРЕСИВНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З РАС ЗАСОБАМИ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	162

<i>Манчик Руслана, Козлюк Ольга</i> ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З ОДНОЛІТКАМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	166
<i>Мартинюк Ольга, Дичківська Ілона</i> ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ	170
<i>Марчук Галина</i> ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В СПІВПРАЦІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ І СІМ'Ї В КОНТЕКСТІ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ Т.І. ПОНІМАНСЬКОЇ	173
<i>Машкіна Людмила</i> ІНОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	176
<i>Мельник Мирослава, Горонаха Наталія</i> МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ПРОЦЕСУ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ ДО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	181
<i>Мельник Наталія, Дичківська Ілона</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗПР	184
<i>Назарчук Алла, Дичківська Ілона</i> СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ ПРО ДИСТГРАФІЮ	186
<i>Новоселецька Ірина</i> ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙМАННЯ МУЗИКИ ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	190
<i>Огороднік Олександра, Гончар Наталія</i> КАРТКИ ПАССАТОРЕ – ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД РОЗВИТКУ ОБРАЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	193
<i>Онищук Ірина</i> АКТУАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТІСНОГО САМОВИРАЖЕННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	196
<i>Осік Катерина, Косарєва Оксана</i> ЗАСТОСУВАННЯ АВА ТЕРАПІЇ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ АГРЕСИВНИХ ІМПУЛЬСІВ У ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ	198
<i>Ощепкова Аліна, Єськова Тетяна</i> ВИХОВАННЯ ПРАЦЬОВИТОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	202
<i>Павленко Наталія, Козлюк Ольга</i> ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ЯК ОДНА З АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	204

<i>Павлюк Тетяна</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ МАТЕМАТИКИ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ	207
<i>Панфелюк Олена, Колупаєва Алла</i> СУТНІСТЬ ДИЗАРТРІЇ ЯК РІЗНОВИДУ МОВЛЕННЄВОГО ДИЗОНТОГЕНЕЗУ	210
<i>Петришина Віолетта, Руденко Наталія</i> РОЛЬ ЛОГОРИТМІКИ У ПОДОЛАННІ ЗАЇКАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	213
<i>Петрікова Тетяна, Єськова Тетяна</i> ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСАНКИ ЯК ЗАСОБУ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	217
<i>Половіна Олена</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ АРТОСВІТИ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ	219
<i>Полюхович Наталія, Дичківська Ілона</i> КОРЕКЦІЙНО- ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З ФОРМУВАННЯ МИСЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ	222
<i>Правдюк Олександра, Омеляненко Алла</i> ІГРОВИЙ ТРЕНІНГ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГУМАННИХ СТОСУНКІВ МІЖ РОВЕСНИКАМИ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	225
<i>Рибак Інна, Дичківська Ілона</i> КОРЕКЦІЙНО-ЛОГОПЕДИЧНА РОБОТА З ДІТЬМИ З МОТОРНОЮ АЛАЛІЄЮ	228
<i>Різниченко Дар'я, Кот Надія</i> ВИХОВАННЯ ПРИЯЗНИХ ВЗАЄМИН СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ З ОДНОЛІТКАМИ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	231
<i>Романюк Наталія, Руденко Наталія</i> НАПРЯМИ РОБОТИ ІРЦ З РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ З РАС	234
<i>Руденко Наталія</i> АНАЛІЗ ПСИХОЛОГІЧНИХ РЕАКЦІЙ НА ТРАВМАТИЧНУ ПОДІЮ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	237
<i>Рудчик Олеся, Маліновська Наталія</i> МОВЛЕННЄВІ ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК ДІТЕЙ ІЗ ЗНМ	241
<i>Сас Олена</i> РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ ПІД ЧАС ВЗАЄМОДІЇ НА ІГРОВОМУ ПОЛІ	244
<i>Семкович Христина, Дичківська Ілона</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ПІДХОДУ ДО ПОДОЛАННЯ РИНОЛАЛІЇ	246

<i>Синяк Олександра, Павлюк Тетяна</i> РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ДИЗАРТРИЄЮ ЗАСОБАМИ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР	250
<i>Сіроткін Максим, Косарева Оксана</i> ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПОДОЛАННЯ АГРЕСИВНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	253
<i>Скрипнюк Аліна, Маліновська Наталія</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	256
<i>Слюнько Альона, Кондратець Інна</i> ГУМАНІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО ДОШКІЛЬНОГО ПРОСТОРУ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ	259
<i>Соломнікова Катерина</i> СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ФЕНОМЕНУ ВІДЧУТТЯ РИТМУ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ	262
<i>Стаднійчук Марія, Половіна Олена</i> ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНЕ СПІЛКУВАННЯ З ДІТЬМИ ТРЕТЬОГО РОКУ ЖИТТЯ: ДИФЕРЕНЦІЙНІ ОЗНАКИ	266
<i>Стенина Марина, Донченко Ольга</i> ВИХОВАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ ПОЧУТТІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА	268
<i>Танько Андрій</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВИХ НОРМ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	271
<i>Танько Тетяна</i> СТАН ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО НА СЛОБОЖАНЩИНІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	274
<i>Трубакова Дарина, Маліновська Наталія</i> МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО	277
<i>Тушич Анна, Косарева Галина</i> СЕНСОРНА ІНТЕГРАЦІЯ ЯК МЕТОД КОРЕКЦІЇ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З РАС	279
<i>Усач Олександра, Козлюк Ольга</i> АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПОЧУТТЯ ВЛАСНОЇ ГІДНОСТІ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	282
<i>Фасолько Тетяна</i> ВНЕСОК ІДЕЙ ТАМАРИ ПОНІМАНСЬКОЇ В РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	254
<i>Холодницька Катерина, Дичківська Ілона</i> РОЗВИТОК ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНОЇ СТОРОНИ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ ІІІ РІВНЯ	286

<i>Хомич Наталія, Шадюк Ольга</i>	ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИХОВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	289
<i>Хоцька Ірина, Семеняко Юлія</i>	ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ: ФІЛОСОФСЬКИЙ КОНТЕКСТ	292
<i>Чирук Ірина, Дичківська Ілона</i>	АГРАМАТИЗМ: ОСОБЛИВОСТІ ПОРУШЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ	295
<i>Чумак Ірина, Горопаха Наталія</i>	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГУМАННИХ ПОЧУТТІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	298
<i>Шадюк Ольга</i>	ДІАГНОСТИКА РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ПАТРІОТИЗМУ У ДІТЕЙ ВПО СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	301
<i>Швед Софія, Козлюк Ольга</i>	СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНИКІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	304
<i>Шевчук Мар'яна, Козлюк Ольга</i>	РОЗВИТОК ГРАФОМОТОРНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ОДНА ІЗ УМОВ ПІДГОТОВКИ ЇХ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛИ	307
<i>Шостак Ольга</i>	ЗНАЧЕННЯ МОВНОГО ЕТИКЕТУ В СТАНОВЛЕННІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА	312
<i>Шулякова Ірина, Федорова Наталія</i>	ФОРМИ СПІВПРАЦІ ЛОГОПЕДА З ВИХОВАТЕЛЯМИ ТА БАТЬКАМИ	315
<i>Юрим Оксана, Косарева Галина</i>	ОСОБЛИВОСТІ МОТОРНОЇ АЛАЛІЇ ЯК ТЯЖКОГО МОВЛЕННЄВОГО ПОРУШЕННЯ	318
<i>Яворська Олена, Федорова Наталія</i>	ВПЛИВ ФФНМ НА ФОРМУВАННЯ ЗВУКОВИМОВИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	322
<i>Янчук Оксана, Янцур Любов</i>	ФОРМУВАННЯ У ДІТЕЙ 2-4 РОКІВ ТЕХНІЧНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК В ОБРАЗОТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	324
<i>Яремчук Уляна, Горопаха Наталія</i>	СВІТОГЛЯД: ОСНОВИ ТА ПЕРЕДУМОВИ В ДОШКІЛЬНОМУ ДИТИНСТВІ	328
<i>Ярмолюк Алла, Дичківська Ілона</i>	СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ МАСАЖУ В КОРЕКЦІЙНО-МЕТОДИЧНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ДИЗАРТРІСІЮ	330
<i>Ярославська Марія, Руденко Наталія</i>	КОРЕКЦІЯ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З РАС ЗАСОБАМИ ВЕРБАЛЬНО - ПОВЕДІНКОВОЇ КАРТИ VB - MAPP (М.САНДБЕРГА)	334

<i>Ярошук Іванна, Дичківська Ілона</i> МЕТОД М. МОНТЕССОРІ У РОЗВИТКУ САМОСТІЙНОСТІ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	337
<i>Яскула Владислава, Маліновська Наталія</i> РОЛЬ ТЕАТРАЛЬНИХ ЕТЮДІВ У ФОРМУВАННІ МОВЛЕННЄВОЇ ОСОБИСТОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	339

НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 19. Корекційна педагогіка та психологія: зб.наук. праць. Київ, 2016. Вип. 32. С. 74-83.

2.Максимів Ю, Чупахіна С. Особливості становлення особистісно-професійних якостей майбутніх учителів-логопедів. *Освітній простір України.* № 13. 2018. С.66-76.

3. Семиченко В. А. Теоретичні та методичні основи професійного самовиховання студентів вузу. Хмельницький. 2001.

4.Трофаїла Н.В. Емоційна культура вихователя: погляд на проблему. *Актуальні питання у сучасній науці.* №1. 2022. С. 429-439.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ СЕНСОМОТОРНИХ ВПРАВ У КОРЕКЦІЇ РОТАЦИЗМУ В ДОШКІЛЬНИКІВ

***Воронова Анастасія,**
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Рівненський державний гуманітарний університет
Маліновська Наталія,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет*

Проблема корекції у дітей дошкільного віку є однією з ключових у сучасній логопедичній практиці, оскільки неправильна вимова звука [р] може впливати на якість мовленнєвого розвитку, впевненість у спілкуванні та успішність інтеграції дитини у соціальні взаємодії.

Досліджуванням проблеми мовленнєвих порушень у дітей, зокрема таких, як ротацізм, займалися як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Загальні питання корекції фонетико-фонематичних порушень висвітлені у роботах М.К. Шермет, В.В. Тарасун, С.Ю. Коноплястої, В.О. Кондратенко, Н.В. Чередніченко, В.І.Галущенко. Їхні дослідження зосереджені на механізмах виникнення звуковимовних порушень у дошкільників та ефективних методах логопедичної корекції [3;4;6].

Порушення ротацізму в дітей стало предметом поглиблених досліджень таких науковців, як Л.О. Федорович, М.А. Савченко, М.К. Шеремет, Ю.В. Рібцун.

Вони досліджували специфіку артикуляційної бази звука [p], причини виникнення помилок у його вимові, а також розробляли методи сенсомоторної та артикуляційної корекції, що спрямовані на формування правильної вимови цього звука у дошкільників [5].

Ротацізм – це мовленнєвий розлад, що проявляється у неправильній вимові звука [p]. Це порушення зазвичай проявляється у дошкільному віці і виникає внаслідок недосконалості артикуляційного апарату дитини. Оскільки звук [p] за способом утворення – один із найскладніших, то порушення його вимови в сучасній логопедії нараховують більше тридцяти. Серед причин, які провокують ротацізм, можна назвати такі:

- Спадковість. Наявність цього мовленнєвого розладу в родичів може підвищити ризик його виникнення у дитини.

- Фізіологічні фактори. До цієї групи входять: коротка вуздечка язика, мікро- і макрогlossenія (патологічно малий або великий язик відповідно), аномалії прикусу та розщеплення піднебіння (так звана «вовча паща»).

Також до розвитку гаркавості призводить неповний розвиток, порушення тонуусу або сили м'язів язика.

- Вплив середовища. Нерегулярне спілкування, недостатня увага до мовленнєвого розвитку

- Психологічні фактори. Стрес або емоційні переживання можуть погіршити вимову [1].

Зрештою, появу ротацізму найчастіше провокує слабкість м'язів язика та невміння виконувати довільні цілеспрямовані рухи язиком.

Для корекції ротацізму в дошкільників застосовуються різні методи, серед яких сенсомоторні вправи посідають особливе місце. Важливість цих вправ пояснюється тісним зв'язком між моторикою і мовленням, особливо у дітей, чий мозок активно розвивається і має високу пластичність.

Учені виокремлюють аспекти використання сенсомоторних вправ: фонетичний, психолінгвістичний та нейропсихологічний. *Фонетичний аспект.*

Звук [р] вимагає точної координації рухів язика, вібрації кінчика язика і правильного дихання. Сенсомоторні вправи допомагають розвинути необхідну моторику органів артикуляції. *Психолінгвістичний аспект.* Вправи, які одночасно активують сенсорну і моторну систему в дошкільнят, покращують загальні мовленнєві навички, оскільки розвивають у дитини відчуття власного тіла, координацію і ритмічність, що важливо для правильного мовлення.

Нейропсихологічний аспект. Сенсомоторні вправи сприяють формуванню міжпівкульних зв'язків, що допомагає активувати мовні центри мозку.

До сенсомоторних вправ для корекції ротацізму належать наступні [4, с. 47]:

□ Артикуляційні вправи. Вправи для язика (наприклад, піднімання кінчика язика до верхніх зубів, «грибок», «годинник») допомагають зміцнити м'язи язика та поліпшити його рухливість, що необхідно для правильної вимови звука [р].

□ Дихальні вправи. Правильна вимова звука [р] вимагає певного рівня контролю над видихом. Вправи, спрямовані на розвиток дихання, дозволяють дитині керувати потоком повітря для створення необхідної вібрації язика.

□ Ритмічні вправи. Виконання вправ із чітким ритмом або під музичний супровід допомагає дитині відчувати ритм для правильної вимови звуків.

Наприклад, швидке повторення на одному видиху звука [д], але дещо інакшим способом артикуляції: рот відкритий, передній край язика торкається не різців, а ясен верхніх різців або навіть альвеол. Спочатку вправа може складатися з двох- або трьох повторень звука [д] (дд, дд, дд... ддд, ддд, ддд...) , потім з тих же повторень, але з підсиленням останнього звуку (дД, дД, дД, ддД, ддД, ддД...) [2].

□ Ігрові вправи. Завдяки іграм (наприклад, з використанням дзеркала, де дитина бачить свої артикуляційні рухи) можна зменшити напруження і тривогу, пов'язані з вимовою, що допомагає дитині легше засвоювати правильні мовленнєві навички.

Отже, сенсомоторні вправи є ефективним інструментом у роботі з дошкільниками, які мають ротацізм, оскільки вони сприяють не тільки розвитку артикуляційної бази, але й загальному сенсорному розвитку. Виконання таких вправ забезпечує комплексний підхід, стимулюючи як мовленнєвий, так і загальний психофізіологічний розвиток дитини.

Література:

1. Georgievska-Jancheska T. Lambdacism, Rhotacism and Sigmatism in Preschool Children: Frequency and Distribution. *Macedonian Journal of Medical Sciences*. Vol. 7, No. 3. 2019. P. 336–340.

2. Гінжелюк О.В., Дідусенко Л.О., Федорович Л.О. Конспекти логопедичних занять із навчання правильної вимови звуків [p], [p'] дітей дошкільного віку: навч.-метод. посіб. Запоріжжя: ЛППС, 2013. 170 с.

3. Рібцун Ю. В. Характеристика фонетико-фонематичної складової мовлення дітей п'ятого року життя із ФФНМ. *Український логопедичний вісник*. Випуск 2. 2011. С. 36–53.

4. Федорович Л. О. Постановка звуків у вимові дітей дошкільного віку: метод. рек. для логопедів, учителів і вихователів загальноосвіт. і спец. навч. закладів. Кременчук: Християнська Зоря, 2007. 72 с.

5. Шеремет М. К., Мартиненко І. В., Конопляста С.Ю. Хрестоматія з логопедії. Історичні аспекти. Дислалія. Дизартрія. Ринолалія: навч. посіб. Київ: КНТ, 2008. С. 149–154.

6. Шеремет М.К., Тарасун В.В., Конопляста С.Ю., Кондратенко В.О., Чередніченко Н.В. Логопедія: підручник. Київ: Видавничий Дім "Слово", 2010. 376 с.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Врочинська Людмила,